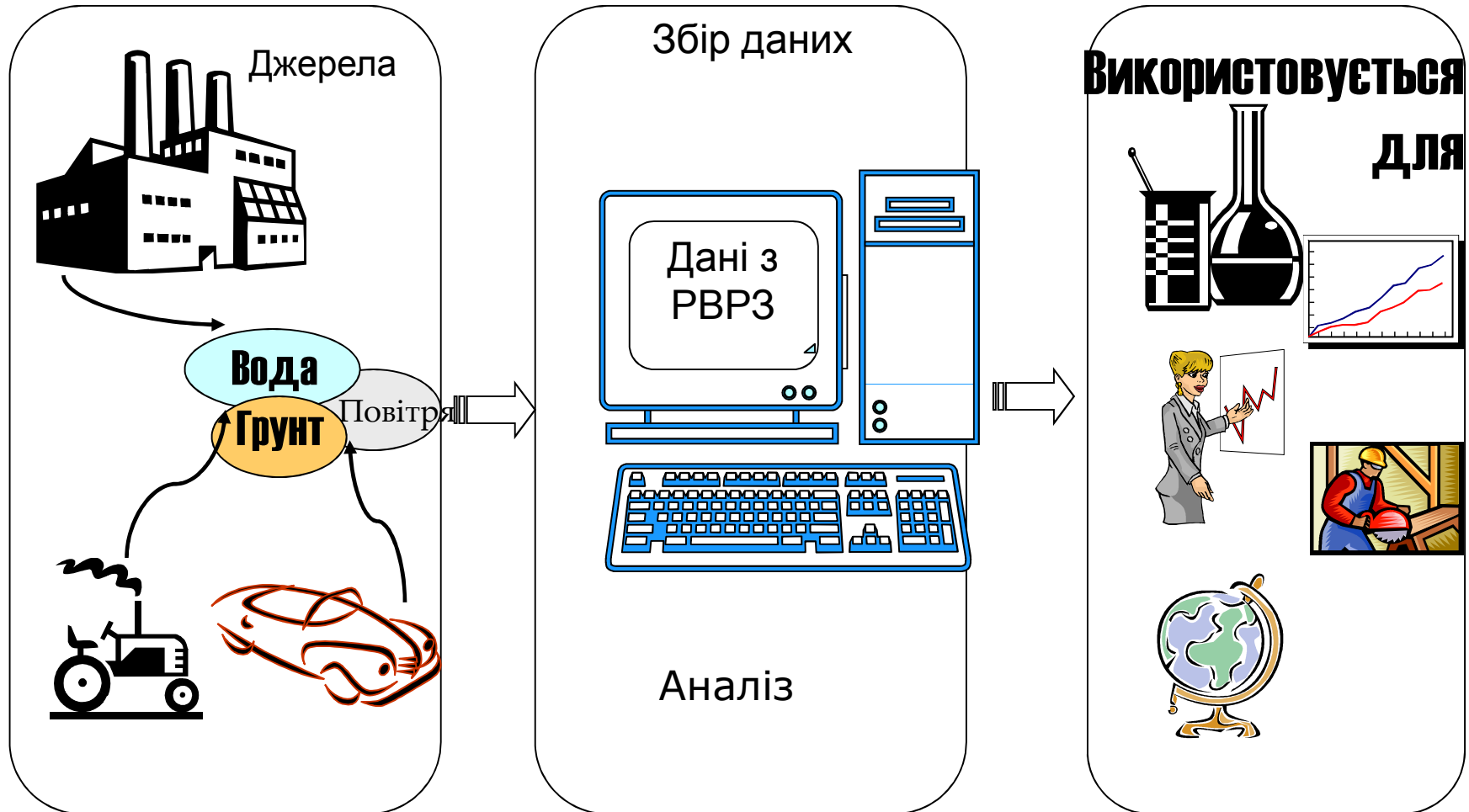

Тема 1 до курсу “РВПЗ”

**Реєстр викидів та перенесення
забруднювачів (РВПЗ):
ОСНОВНІ ПОНЯТТІ**

РВПЗ являє собою екологічну базу даних або опис потенційно небезпечних хімічних речовин та / або забруднювачів, що викидаються в атмосферу, що скидаються у воду і ґрунт, і переносяться з тієї чи іншої території для переробки або видалення

РВПЗ

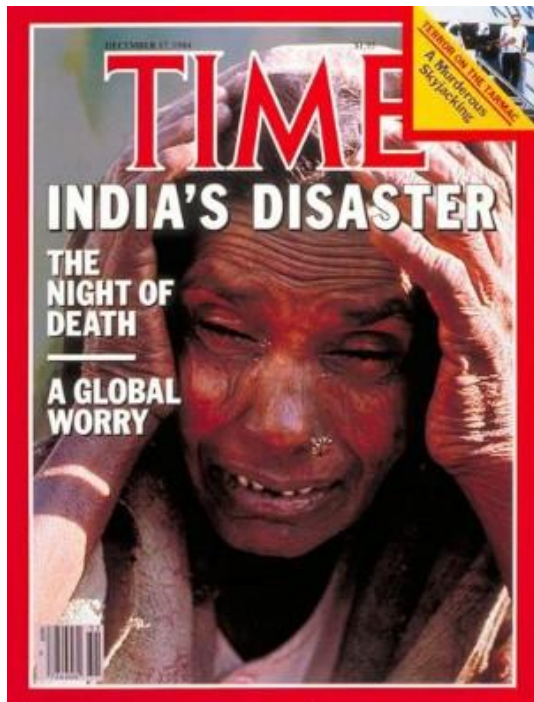
РВПЗ може включати в себе інформацію про наступне:

- Хто утворює потенційно шкідливі викиди і здійснює транспортування відходів в різні компоненти навколишнього середовища
- Які забруднюючі речовини викидаються і транспортуються
- Який обсяг викидається або транспортується за конкретний період часу
- Як викиди і транспортування забруднюючих речовин розподіляються географічно

Історія

- 1978 – Перший РВПЗ в Нью-Джерсі – 155 хімічних речовин, 7000 підзвітних організацій
- 1986 – Реєстр Викидів Токсичних Речовин (TRI) та принцип РТК (Right to know) у федеральному законі США – після Бхопальської катастрофи
- 1991 – Великобританія
- 1993 – Канада
- 2002 – Чеська республіка
- 2003 – Протокол про реєстри викидів і перенесення забруднювачів (РВПЗ) – прийнятий у Києві і підписаний 36-ма країнами та Європейським Співтовариством

Бхопальська трагедія — техногенна катастрофа в центрі індійського м. Бхопал. У ніч з 2-го на 3-тє грудня 1984 року на підприємстві з виробництва пестицидів вибухнув один із резервуарів для зберігання рідини метилізоціанат (складник пестициду). За офіційними даними, від прямої дії газу загинуло 500 працівників підприємства, 6 000 людей отримали серйозні ураження, 2 000 із них померло протягом наступних тижнів. Більше 100 000 людей потребувало медичної допомоги. Існує інша статистика: число жертв набагато більше — до 20 000 померлих.

Протокол про реєстри викидів та переносу забруднювачів (РВПЗ) до Орхуської конвенції (1)

- Після прийняття в 2003 році, вступив в силу у 2009 році
- Протокол відкритий для участі будь-якої держави, навіть якщо вона не є Стороною Орхуської Конвенції
- Протокол є першим юридичним зобов'язуючим міжнародним інструментом щодо реєстрів викидів і перенесення забруднювачів, і його завдання полягає в забезпеченні громадського доступу до інформації про викиди забруднень у повітря, воду та ґрунт

Протокол про реєстри викидів та переносу забруднювачів (РВПЗ) до Орхуської конвенції (2)

- "Активний" доступ до інформації (Стаття 5.9)
- Зв'язок з правом громадськості на інформацію і з екологічними інформаційними системами: інтегрований реєстр викидів
- Поетапний підхід
- Сумісний з іншими існуючими системами
- Мінімальні вимоги
- Ґрунтується на вже існуючих міжнародних процесах
- Охоплює 64 види діяльності та 86 речовин і категорій речовин

Елементи Протоколу РВПЗ (1)

- Дані звітності збираються індивідуальними підприємствами і надаються національному органу
- Конкретні забруднювачі
- Використання списків (додатки)
- Обов'язковий міжнародний список хімічних речовин
- (+ Національні списки + процес)
- Список видів діяльності
- Використання порогових величин
- Порогова величина застосування: кількість використовуваної хімічної речовини і величина підприємства; обсяг викидів хімічної речовини (порогові величини для кожної речовини і кожного компонента навколишнього середовища + залежно від виду діяльності)

Елементи Протоколу РВПЗ (2)

- Підхід на основі різних компонентів довідки: окрема звітність для повітря, води, ґрунту і загальні дані по всіх компонентах навколишнього середовища
- Обов'язкова періодична звітність: щорічна звітність
- Самостійний моніторинг, розрахунки, визначення
- Дані в реєстрі - за період від одного року до 18 місяців
- Облік дифузних джерел: сільське господарство, транспорт, інші
- Структурована, комп'ютеризована база даних: звітність в електронній формі
- Ув'язка з іншими існуючими базами даних, що містять суміжну інформацію
- Доступність для громадськості і простота у використанні
- Участь громадськості в розробці системи РВПЗ
- Розмежування постійних і аварійних викидів

Депозитарій

- Депозитарієм Протоколу є Генеральний секретар Організації Об'єднаних Націй

Досвід 15 років застосування РВПЗ у світі: позитивний ефект (1)

- Скорочення забруднення
- Допомагає компаніям скоротити витрати (реальні дані про марнотратне використанні сировини)
- Результати добровільних заходів зниження забруднення (корпоративна відповідальність)
- Громадськість має необхідну інформацію для діалогу з підприємствами-забруднювачами
- Більш конструктивний діалог означає, що робляться більш активні заходи для скорочення забруднення

Досвід 15 років застосування РВПЗ у світі: позитивний ефект (2)

- Набагато більш точна інформація про реальну експозицію токсичних речовин (місцеві, кумулятивні викиди)
- Чітке уявлення про загальний вплив на навколишнє середовище і на здоров'я населення
- Дозволяє державним органам оцінювати прогрес у скороченні забруднення з плином часу
- Допомагає оцінити адекватність моделювання та систем моніторингу
- Розширює можливості для планування роботи державних служб (ліквідація наслідків надзвичайних ситуацій)

Вигоди для держави

- Створення та впровадження РВПЗ, адаптованого до національних потреб, допомагає державі відстежувати викиди і долю викидів небезпечних хімічних речовин та забруднюючих речовин у часі, вивчати прогрес у скороченні викидів і встановлювати пріоритети скорочення і навіть ліквідації потенційно найбільш шкідливих викидів і транспортування
- РВПЗ допомагає запобігати забрудненню і знижує навантаження, створювану нормативними актами про контроль, якими потрібно здійснення моніторингу і прийняття контрольно-наглядових заходів.
- Дані та інформація РВПЗ використовуються в оцінці ризиків для здоров'я людини і навколишнього середовища в якості вихідних даних дисперсійних моделей для моделювання викидів і подальшого забруднення

Вигоди для промисловості

- Наявність РВПЗ служить серйозною рушійною силою скорочення викидів в багатьох секторах економіки
- Поширення даних РВПЗ дозволяє аналогічним промисловим підприємствам зіставляти свою природоохоронну діяльність з діяльністю інших підприємств сектора і скорочувати викиди і, таким чином, економити грошові кошти
- В РВПЗ можна вносити дані по аварійним викидам, таким як розливи і викиди, спричинені аварією на промисловому об'єкті
- Крім того, дані РВПЗ використовуються в плануванні землекористування та прийнятті рішень за результатами екологічних оцінок нових установок і об'єктів
- РВПЗ служать джерелом інформації про викиди небезпечних речовин, яка стимулює промисловість, сектор виробництва товарів і послуг та громадськість до скорочення викидів і транспортування відходів і впровадженню методів більш чистого виробництва

Вигоди для інших сторін

- РВПЗ спонукає зацікавлені сторони задавати питання про здоров'я людини і екологічне благополуччя і прагнути до їх покращання
- Неурядові організації можуть як використовувати, так і поширювати дані РВПЗ в відповідності зі своїми цілями і завданнями
- Дослідники і вчені використовуються дані РВПЗ в моделюванні та інших дослідженнях, а фінансовий сектор - для оцінки інвестиційних пропозицій і розгляду питань страхування і стійкості
- Громадськість може використовувати дані РВПЗ для ознайомлення з екологічною ситуацією в конкретних населених пунктах і для оцінювання екологічної тих чи інших об'єктів господарської діяльності, секторів економіки, або державних органів

До теми 1 для ознайомлення пропонуються:

- Файл “Додаткова інформація про РВПЗ”
- Протокол РВПЗ
- Матеріали розміщені на веб-ресурсах:
 - <http://www.prtr.net/>

Питання для самоконтролю

- Що таке РВПЗ?
- Як РВПЗ відноситься до Орхуської конвенції?
- Які основні елементи включають РВПЗ?
- Які вигоди від розвитку РВПЗ для держави?
- Які вигоди від розвитку РВПЗ для громадськості?
- Які вигоди від розвитку РВПЗ для підприємств?
- Чи можна було уникнути такої великої кількості жертв під час Бхопальської трагедії?